

Nr 705

Av herr **Isacson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108, angående vissa anslagsfrågor m. m. rörande det militära försvaret under budgetåret 1963/64.

Utbrbyter ett krig mellan öst och väst kan urladdningen komma med våldsamt kraft över Skandinavien. Sveriges strategiska djup i öster-väster är i Mellansverige endast 35 mil och i Norrland 30, inbjudande till försök att snabbt stöta fram mot gränsen för att klippa av kommunikationerna samt ockupera militära och administrativt viktiga punkter samt kommunikationscentra.

Det tjänar föga till att spekulera såsom före 1936 års försvarsbeslut om landet kan försvaras med sex men icke med fyra fördelningar eller som i dag i hur många anfallsriktningar vi kan hålla stånd till dess hjälp kommer. Vårt försvar bör inrättas för krigsfallet "Det värsta". Ett totalförsvar måste skapas, där varje uns av försvarskraft kan sättas in vid behov och från början för att avskräcka från anfall eller för att uppehålla angriparen, så att det lönar sig för eventuella bundsförvanter att sätta in stridskrafter för att undsätta oss. Snabb hjälp kan endast komma med flyg som direkt från sina baser bombar angriparens flyg- och robotbaser samt ilastningshamnarna och vidare genom landsättning av flyg- och robotförband inom Sverige. För detta ändamål måste vi kunna tillhandahålla våra hjälpare tillräckligt stora och tryggade dvs. försvarade basområden.

Astadkommer vi genom den nu avlämnade försvarspropositionen (nr 108) ett totalförsvar, som utnyttjar alla våra resurser? I ÖB 62 upprepades ur försvarspropositionen 1948 "Varje vapenför svensk, som icke bindes av andra för riksförsvaret viktiga uppgifter, bör sättas i stånd att i ena eller andra formen militärt deltaga i kampen för landets självständighet..." och vidare underströks att "Vår folkmängd är tillräcklig för att kunna lösa de uppgifter, som bör ställas på vårt totala försvar". Propositionen upptar dock icke förslag om att beväpna och utrusta med befintliga vapen och befintliga bilar och motorcyklar ytterligare cirka 400 000 man utgörande det obligatoriska hemvärnet, ett primärförsvar, "öjebliksförsvar", som genom att det befinner sig på platsen *genast* kan bekämpa och fördröja luftlandsättningar eller blockera vägarna från ett av angriparen erövrat basområde. Härigenom skulle våra försvarsstyrkor bringas upp till en miljon man, vilket skulle verka avskräckande genom vissheten om Sveriges kuppberedskap och möjligheter att föra en seg och uthållig försvarsstrid.

Färska krigserfarenheter har visat, att lätt utrustade infanteristyrkor

av partisantyp har möjlighet att omringa en angripare, infiltrera sig i hans flank och rygg, avskärande hans tillförselvägar, hindrande framförandet av bensin, ammunition, reservdelar, livsmedel. Det våren 1941 avväpnade Jugoslavien lyckades uppställa en partisanarmé, som under fyra år band 500 000 tyskar. Resten av deras balkanarmé tillfångatogs våren 1945 av 800 000 partisaner. I Korea stoppade kinesiskt infanteri amerikanarnas "hem till julen-offensiv" och deras högt mekaniserade armé och tvingade den till reträtt under stora förluster. I Algeriet genomförde partisaner ett sju års befrielsekrig mot en fransk armé på 500 000 man.

Låt därför icke vårt obligatoriska hemvärn bli en pappersarmé. Gör den till ett föga kostnadskrävande hembygdsförsvär, innebärande hög grad av försvarsekonomi. Med ledning av årets budgetsiffror för det frivilliga hemvärnet kan årskostnaderna för 400 000 man beräknas till 50 mkr. Uppsättningskostnaderna, engångskostnaderna, för denna hembygdsarmé, beräknade efter 1 000 kr. per man för uniformer, remtyg, skor, inkluderande förrådsuppläggning i tomma hus kan uppskattningsvis beräknas till 400 mkr. att fördelas på fyra år. Kostnaderna under dessa fyra år 100 + 50 mkr. per år utgör då 3,75 % av en försvarsbudget på 4 miljarder. Därefter blir kostnaden cirka 1,25 % per år. Uppsättningskostnaderna är icke större än för 100 flygplan, som kan förloras första krigsdagen vid striden om de flygbasområden angriparen söker komma i besittning av. Försvarsflyget kommer sannolikt att hastigt förbrukas under striden mot en i luften dubbelt eller flerdubbelt överlägsen angripare. Till lands blir vi mera jämspelta, eftersom angriparen kommer i omgångar, vilkas storlek begränsas av tillgången till flyg- och fartygstonnage. Hembygdsarmén, utspridd över hela landet, har däremot hög grad av krigsuthållighet.

Hembygdsförsvarets uppgifter blir sålunda
att omedelbart möta och bekämpa luftlandsättningar,
att med motorsågar utföra förhuggningar i skogen och blockera utfartsvägarna från av angriparen tagna basområden,
att när angriparen rycker fram längs vägarna avskära tillförseln av bensin och ammunition och förstöra hans motorfordon,
att överfalla staber, batteriplatser, ammunitions- och bensinförråd.

För att ge stadga åt det obligatoriska hemvärnet, hembygdsförsvaret, bör i detta ingå alla värnpliktiga jordbrukare och jordbruksarbetare.

Under krig eller lång beredskapstid är livsmedelsproduktionens upprätthållande en minst lika viktig åtgärd som det militära försvaret. Men då man bedömer våra möjligheter att klara livsmedelsförsörjningen i en sådan situation, är det alltför lätt att bortse från vad som har skett på befolkningsomflyttningens område sedan tiden för sista fredsslutet. Vi hade då här i landet en yrkesverksam jordbruksbefolkning som omfattade 30 procent av totalbefolkningens. I dag är denna andel ca 12 procent, och med

den pågående strukturrationaliseringen som drivfjäder torde den yrkesverksamma jordbruksbefolkningen mycket snart utgöra endast 8—9 procent. I stället har vi fått en mekanisering inom jordbruket som kräver god yrkesvana för att fungera. Kan det då vara förnuftigt att tro, att livsmedelsproduktionen skall kunna klaras med ovan reservarbetskraft? Rationaliseringen har medfört att allt större krav rent tekniskt ställes på dem som arbetar i jordbruket. Samtidigt kommer det förhållandet att inträffa, att ett betydande antal av jordbrukets bäst utrustade traktorer och transportvagnar rekvireras för militära behov. Äldre reservtraktorer måste då på nytt komma till användning. Samtidigt kanske störningar i elkraftförsörjningen kommer att ställa till ytterligare problem. De gäller då att kunna sätta in reservkraft eller i värsta fall återgå till handmjölkning och handvattning av djuren. Kanske en utrymning måste ske av både djur och människor vid befarad ockupation. Vid sådana tillfällen behövs all den yrkesförtrogenhet som kan uppbringas, för att det hela skall kunna flyta så smidigt som möjligt.

Det finns utifrån dessa hänsyn all anledning påpeka, hur nödvändigt det är att jordbruksbefolkningen också får sin militära uppgift i hembygdsförsvaret. Repetitionsövningarna bör ske med sikte på hemvärnsuppgifter och de jordbrukare som samtidigt är reservofficerare bli hemvärnsofficerare med samma rätt- och skyldigheter som sina kolleger reservofficerarna. Därmed skulle det obligatoriska hemvärdet få en stadga av betydande mått.

Det slentriantänkande som tyvärr alltför ofta är märkbart i diskussionen kring problem om jordbruksproduktionen vid krig eller beredskapssituation kan bli ödesdiger både för folkförsörjningen och därmed den militära och civila uthålligheten. Om man samtidigt kan skapa både ett starkt hembygdsförsvaret och låta den yrkeskunniga befolkningen sköta jordbruksproduktionen, bör detta vara en försvarspolitisk lösning av dubbelt värde.

Därmed skulle också militära förråd av material för dessa bofasta försvarare med fördel kunna läggas vid gårdarna i befintliga byggnader — i stället för som måste ske av militära förråd för reguljära styrkor — långt in i skogarna, där vaktpersonal i fredstid blir mycket dyrbar.

Sammanfattningsvis skulle ett hembygdsförsvaret organiseras på detta sätt ge följande fördelar:

1. Ett hembygdsförsvaret som per avlossat skott räknat torde vara mer effektivt i sina åtgärder än varje annan tänkbar högt mekaniserad specialtrupp.

2. Vi får en trupp som suveränt behärskar vårt lands specifika terräng: den lilla viken, skogsstigen, stenkumlet, ladans skottgluggar, vägens krokighet, lättgrävdhet på enskilda punkter i terrängen, där man kanske måste gräva ner sig. Och allt detta även under mörker.

3. Vi får en trupp som knappast behöver använda sig av kodsystemet och ej behöver genera sig för teleförbindelsers utnyttjande. Fienden snappar inte så lätt upp de dialektala finesserna eller enkilda byggnaders namn eller samlingspunkter utan kartangivelser.

4. Vi får en trupp som nära hundaprocentigt torde bli fri från femtekolonnare och som alltid kan ha hög stridsberedskap.

5. Vi får en trupp som torde bli mycket oöm, som tarvar föga förbindelselinjer och som samtidigt, och detta är inte det minst viktiga, *vid sina respektive produktionsplatser bidrager till att trygga den betydelsefulla livsmedelsförsörjningen.*

I anslutning till det anförda, finner jag anledning hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av prop. 108 beslutar om en effektivisering av vårt lands hembygdsförsvar. I jämförelse med de höga kostnader varje flygplan betingar yrkar jag att organiserandet av det obligatoriska hembygdsförsvaret igångsättes med medel som överföres från för flygvapnet föreslagna anslag, eller om detta icke är möjligt, genom anvisande av medel i annan ordning.

Stockholm den 17 april 1963

Birger Isacson